

Cronica perioadei Primăverilor și Toamnelor (*Chunqiu* 春秋) și comentariile acesteia

Laurențiu Teodorescu

Cronica perioadei Primăverilor și Toamnelor (*Chunqiu* 春秋), numită astfel datorită menționării anotimpurilor la începuturile de paragrafe, relatează evenimentele petrecute în perioada 722-481 î.e.n. în vechiul stat *Lu* 魯 din *Shandong* 山東, mai precis între urcarea pe tron a prințului *Yingong* 隱公 și al 14-lea an de domnie a prințului *Aigong* 哀公, cuprinzând domnia a 12 principii, la care se adaugă scurte note referitoare la raporturile interstatale ale zonei, precum și la dezastrele naturale din acea perioadă.

Lucrarea, atribuită lui Confucius (*Kongzi* 孔子) (551-479 î.e.n.)¹, excelează prin sobrietatea limbajului și prin adoptarea unui ton neutru față de complexitatea evenimentelor epocii, caracterizată prin subminarea autorității regelui de către căpeteniile unor adevărate formațiuni statale mai mult sau mai puțin întinse, care își arogau drepturi de independență.

Influența cronicii a fost atât de mare încât, pornindu-se de la titlul ei, întreaga acea perioadă a dinastiei *Zhou* 周, numită și *Perioada statelor dezbinat*, a primit denumirea generică de *Primăveri și Toamne* (*Chunqiu* 春秋), cu atât mai mult cu cât termenul, datorită polisemantismului limbii chineze, are și conotația de: *ascensiune și decădere*.

Zuo zhuan 左傳 - **Comentariul lui Zuo**, scris de *Zuoqiu ming* 左丘明, un contemporan al lui Confucius, reprezintă principalul comentariu² al **Cronicii perioadei Primăverilor și Toamnelor**. Scrisă într-un stil mai narativ, bogat în amănunte semnificative referitoare la situația geografică, social-politică, militară, religioasă, precum și la tradițiile, folclorul și moravurile vremii, *Zuozhuan* 左傳 se constituie într-un adevărat model lingvistic pentru stilul istoriografiei antichității.

¹ atribuire datorată lui Mencius (*Mengzi* 孟子, cap. 6 - 滕文公下, § 9: “孔子懼，作春秋。” «*Confucius se teme* [de degradarea moravurilor n.trad.] [și din această cauză] a scris *Chunqiu*»).

² 傳 pronunțat *chuan* = a învăța pe cineva, a comunica (cunoștințe), a înmâna, a transfera, a împărți cu; 傳 pronunțat *zhuan* = comentariu la textele clasice, biografie.

Întrucât acoperă o perioadă mai mare de timp (până în anul 463 î.e.n.), fiind descrise și multe evenimente necuprinse în *Chunqiu* 春秋, unii exegeți consideră *Zuozhuan* 左傳 drept o lucrare de sine stătătoare.

Din *Însemnările istorice - Shiji* 史記³ ale lui *Sima Qian* 司馬遷 (145-86 î.e.n.) aflăm că: “魯君子左丘明懼弟子人人異端，各安其意，失其真。故因孔子史記具論其語，成左氏春秋。” «Un domn⁴ din Lu, [pe numele său] Zuoqiu ming, [era] sincer îngrijorat [de faptul că] fiecare discipol [va veni cu] propriul său punct de vedere⁵, fiecare satisfăcut de propria sa înțelegere, îndepărtându-se însă de adevăr. Bazându-se pe cronicile istorice folosite de Confucius, [pe care] le-a comentat în amănunțime, a alcătuit Cronicile Primăverilor și Toamnelor Maestrului Zuo» (cap. 14).

Textul original, scris în caractere *lishu* 隸書 (stilul funcționarilor) încrustate pe plăcuțe din bambus (*jian* 簡), a fost pierdut o dată cu faimoasa *ardere a cărților* din anul 213 î.e.n.⁶, un exemplar fiind însă regăsit ulterior, în timpul domniei lui *Wudi* 武帝 (141-87 î.e.n.), într-unul din pereții casei lui Confucius, demolată din ordinul *Prințului Gong* 恭 din Lu 魯, și reeditată de bibliotecarul imperial *Liuxin* 劉歆 (53 î.e.n.-23 e.n.).

Partizanii *Școlii scrierilor moderne* - 今文家 *jinwen jia*, influențați de interpretările cosmologice ale lui *Zou yan* 騶衍 (305-240 î.e.n.), cel care va pune în relație succesiunea regimurilor politice cu succesiunea celor 5 agenți⁷, precum și de stilul lui Mencius (*Mengzi* 孟子 372-289 î.e.n.), cel care *lăuda și critica* (褒貶 *baobian*)

³ lucrare de mari proporții, redactată între 103-92 î.e.n. și bazată pe tradiții orale, texte, arhive și mărturii contemporane, *Shiji* 史記 (*Însemnările istorice*) acoperă o perioadă de peste 3000 de ani, începând cu domnia *Împăratului Galben* (*Huangdi* 黃帝), până la domnia împăratului *Wudi* 武帝 (141-87 î.e.n.), din timpul dinastiei *Han* 漢. Cartea este structurată în trei diviziuni principale, cuprinzând 130 de capitole: *cronici ale suveranilor*, în care sunt descrise 12 epoci, cuprinzând istoria a 20 de clanuri nobiliare, *tratate* asupra ritualurilor, muzicii, astronomiei, administrației, geografiei, economiei, dreptului, armatei, etc. și 70 de *biografii*.

⁴君子 *junzi* = *onorabil*, modalitate politicoasă de adresare.

⁵ 異端 *yiduan* = *deviaționism, heterodoxie, erezie*, format din: 異 *yi* = *ciudat, diferit, altul* și 端 *duan* = *drept, regulat, corect, perfect, ireproșabil, extremitate, origine, principiu*.

⁶ în *Hanshu* 漢書 - *Cronica Dinastiei Han* (cap. 27 și 28) se povestește nu numai despre *arderea cărților* (燔書 *fanshu*), ci și despre *arderea de vii a căturarilor* (阬儒 *kengru*).

⁷ privitor la teoriile acestuia vezi: Max Kaltenmark - *Les Tch'an-wei, Mélanges de l'Institut des Hautes Études Chinoises*, Paris, 1957, tome I, pp. 366-370.

protagoniștii istoriei, au scris și ei comentarii la *Cronica perioadei Primăverilor și Toamnelor*, dintre care doar două s-au păstrat până în zilele noastre: **Gongyang zhuan** 公羊傳 - **Comentariul lui Gongyang**, scris de *Gongyang gao* 公羊高, și **Guliang zhuan** 穀梁傳 - **Comentariul lui Guliang**, scris de *Guliang chi* 穀梁赤⁸.

Adepti ai învățământului oral, inițiativ, autorii se bazează nu numai pe versiuni diferite ale Cronicilor, dar chiar pe interpretări diferite ale unor pasaje mai neclare ale acestora. După părerea lor, fiecare cuvânt al Cronicilor originale are un înțeles propriu și ne ajută să judecăm trecutul și să dăm o lecție morală conducătorilor prezenți.

© 2002 Laurențiu Teodorescu

Toate drepturile rezervate autorului.

teodorescu@dr.com

⁸ înafara acestora, au mai existat două comentarii scrise de *Zhoushi* 周氏 (*Maestrul Zhou*) și de *Jiashi* 賈氏 (*Maestrul Jia*), dar care s-au pierdut.